

Allò que t'envolta el coll

Chimamanda Ngozi
Adichie

Traducció de
Maria Luna Cuberta

CHIMAMANDA NGOZI ADICHIE

ALLÒ QUE
T'ENVOLTA
EL COLL

Traducció de Maria Luna Cuberta

Fanbooks

Títol original: *The Thing Around Your Neck*

© del text: Chimamanda Ngozi Adichie, 2009

© de la traducció: Maria Luna Cuberta, 2024

© d'aquesta edició: Edicions 62, S. A., Fanbooks, 2024

Av. Diagonal, 662-664, 08034 Barcelona

www.fanbooks.cat

fanbooks@grup62.com

Primera edició: octubre del 2024

ISBN: 978-84-10028-27-2

Dipòsit legal: B. 15.348-2024

Impress a Catalunya

El paper d'aquest llibre procedeix de boscs gestionats de forma sostenible i de fonts controlades.

La lectura obre horitzons, iguala oportunitats i construeix una societat millor. La propietat intel·lectual és clau en la creació de continguts culturals perquè sosté l'ecosistema de qui escriu i de les nostres llibreries. En comprar aquest llibre contribuïu a mantenir aquest ecosistema viu i en creixement. A Grup62 agraïm que ens ajudeu a donar suport així a l'autonomia creativa d'autores i autors perquè puguin continuar desenvolupant la seva funció.

Adreceu-vos a CEDRO (Centro Español de Derechos Reprográficos) si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra. Podeu contactar amb CEDRO a través del web www.conlicencia.com o per telèfon al 91 702 19 70 / 93 272 04 47.

Índex

La Cella U	11
D'imitació	33
Una experiència privada	57
Fantasmes	73
El dilluns de la setmana anterior	93
Jumping Monkey Hill	117
Allò que t'envolta el coll	139
L'ambaixada dels Estats Units	155
El tremolor	171
Els concertadors del casament	199
Demà és massa enllà	221
La historiadora tenaç	233
Agraïments	257

La Cel·la U

La primera vegada que van robar a casa va ser el nostre veí Osita, que va entrar per la finestra del menjador i es va endur el televisor, el vídeo i les cintes de *Purple rain* i de *Thriller* que el meu pare havia portat dels Estats Units. La segona vegada que van robar a casa va ser el meu germà Nnamabia, que va fingir que algú hi havia entrat i s'havia endut les joies de la mare. Era diumenge. Els pares havien anat a la nostra ciutat natal, Mbaise, a visitar els avis, i en Nnamabia i jo vam anar sols a missa. Ell va conduir el Peugeot 504 verd de la mare. Vam seure junts a l'església, com solíem fer, però no ens vam clavar cops de colze ni vam riure per sota el nas tot veient un barret lleig o un caftà desfilat, perquè en Nnamabia se'n va anar sense badar boca al cap de deu minuts. Va tornar just abans que el capellà digués «La missa s'ha acabat. Aneu-vos-en en pau». Em vaig ofendre una mica. Vaig suposar que havia sortit a fumar o a veure alguna noia, perquè per un cop tenia el cotxe per a ell sol, però com a mínim em podria haver dit on anava. Vam tornar a casa en silenci. Quan va estacionar a la nostra llarga entrada, em vaig aturar per agafar algunes flors d'ixora mentre en Nnamabia obria la porta principal. Vaig entrar i me'l vaig trobar palplantat al mig de la sala.

—Ens han robat! —va exclamar en anglès.

Vaig tardar un moment a entendre-ho i a visualitzar

l'escampall de la sala. Fins i tot llavors em va semblar que la manera com estaven oberts els calaixos tenia un cert aire teatral, com si s'hagués fet per impressionar qui ho descobrís. O potser era senzillament que coneixia molt bé el meu germà. Més tard, quan els pares van arribar a casa i els veïns van començar a aplegar-se per dir *ndo*, fer petar els dits i arronsar les espatlles, em vaig asseure tota sola a la meva habitació i em vaig adonar de què m'anguniejava: havia estat en Nnamabia. Ho sabia. I el meu pare també ho sabia. Va assenyalar que les lames de les finestres s'havien obert des de l'interior, en lloc de l'exterior (en Nnamabia era massa llest per haver fallat en això, potser havia hagut de córrer per tornar a l'església abans que acabés la missa), i que el lladre sabia exactament on trobar les joies de la mare: al racó esquerre del seu bagul metàl·lic. En Nnamabia va fitar el pare amb un posat dramàtic, ferit.

—Sé que us he causat a tots dos un terrible dolor en el passat, però no abusaria mai de la vostra confiança d'aquesta manera.

Ho va dir en anglès, fent servir paraules innecessàries com «terrible dolor» i «abusar», com solia fer quan es defensava. Llavors va sortir per la porta del darrere i no va tornar a la nit. Ni la nit de l'endemà. Ni la següent. Va aparèixer dues setmanes més tard, demacrat, fent pudor de cervesa, plorós, i va dir que ho sentia molt i que havia empenyorat les joies als comerciants hausa d'Enugu i que s'havia polit tots els diners.

—Quant et van donar pel meu or? —va preguntar la mare. I quan li va respondre, ella es va posar les mans al cap i va cridar—: *Oh! Oh! Chi m egbuo m!* Nostre Senyor m'ha mort!

Era com si pensés que el mínim que podia haver fet en Nnamabia era aconseguir-ne un bon preu. Vaig voler pagar-li. El pare va demanar a en Nnamabia que escrigués un informe: com havia venut les joies, en què s'havia gastat els diners, amb qui els havia gastat. Jo no creia que en Nnamabia digués la veritat, i tampoc creia que el pare s'ho pensés, però al meu pare professor li agradaven els informes, les coses per escrit i ben documentades. A més, en Nnamabia tenia disset anys i una barba ben cuidada. Vivia en aquell espai que queda entre l'institut i la universitat i era massa gran per assotar-lo. Quina altra opció tenia el pare? Quan en Nnamabia va enllestir l'informe, el va desar a la calaixera d'acer de l'estudi on guardava els nostres papers de l'escola.

—Que fos capaç de fer tant de mal a la seva mare...
—va ser el darrer comentari del pare, amb un fil de veu.

Però en Nnamabia no havia tingut la intenció de ferir-la. Ho havia fet perquè les joies de la mare eren l'únic objecte de valor de casa: una col·lecció de peces d'or massís reunides al llarg de tota una vida. I també perquè ho feien els fills dels altres professors. Era temporada de robatoris al nostre pacífic campus de Nsukka. Els nanos que havien crescut mirant *Barri Sèsam*, llegint Enid Blyton, menjant cereals per esmorzar, anant a l'escola primària del personal de la universitat amb sandàlies marrons ben embetumades ara foradaven les mosquiteres de les finestres dels veïns, obrien les lames de vidre i s'hi esquitllaven per robar televisors i vídeos. Coneixíem els lladres. El campus de Nsukka era un lloc tan petit, amb les cases adossades en carrers arbrats, separades només per arbus-tos baixos, que era impossible no conèixer els lladres. Tot i això, quan els pares coincidien al club de professors, a

l'església o en una reunió de la facultat, seguien lamentant que la gentussa de la ciutat vingués al seu campus sagrat a robar.

Els nois que robaven eren els populars. Al vespre conduïen els cotxes dels seus pares, amb els seients cap enre i els braços estirats per arribar al volant. L'Osita, el veí que ens havia robat el televisor tan sols unes setmanes abans de l'incident d'en Nnamabia, era àgil i guapo, amb un aire sinistre, i caminava amb la gràcia d'un gat. Sempre portava les camises perfectament planxades. Jo solia observar-lo a través dels arbustos; el veia, tancava els ulls i me l'imaginava caminant cap a mi, per reclamar-me com a seva. Ell no es va fixar mai en mi. Quan ens va robar, els pares no van anar a casa del professor Ebube a reclamar-li que exigís al seu fill que ens tornés les coses. Van afirmar públicament que havia estat gentussa de la ciutat. Però sabien que havia estat l'Osita. L'Osita era dos anys més gran que en Nnamabia; la majoria de nois que robaven eren una mica més grans que en Nnamabia, i potser per això ell no havia robat a casa de ningú altre. Potser no se sentia prou gran o prou preparat per robar res més enllà de les joies de la mare.

En Nnamabia era clavat a la mare, amb la pell clara com la mel, els ulls grossos i una boca generosa perfectament corbada. Quan la mare ens duia al mercat, els venedors cridaven «Ei! senyora, per què ha malgastat la pell clara en el nen i ha deixat la nena tan fosca? Què en farà, un nen, de tota aquesta bellesa?». Ella reia, alegre i trapejant, com si assumís la responsabilitat de la bellesa d'en Nnamabia. Quan, als onze anys, ell va trencar la finestra de la seva classe amb una pedra, la mare li va donar diners per canviar-la i no ho va explicar al pare. Quan, a

segon, va perdre uns llibres de la biblioteca, la mare va assegurar a la tutora que els havia robat el criat. Quan, a tercer, sortia d'hora cada dia per anar a catequesi i va resultar que no hi havia anat ni una sola vegada i per tant no podia fer la comunió, la mare va informar els altres pares que tenia malària el dia en qüestió. Quan va agafar la clau del cotxe del pare i la va estampar en una pastilla de sabó que el meu pare va trobar abans que en Nnamabia pogués portar-la a un serraller, ella va suggerir vagament que només experimentava i que allò no volia dir res. Quan va robar les preguntes d'un examen de l'estudi del pare i les va vendre als seus alumnes, ella el va escridassar, però després va comentar al pare que en Nnamabia tenia setze anys, malgrat tot, i que en realitat li haurien de donar més setmanada.

No sé si en Nnamabia es va penedir d'haver robat les joies. Per la seva cara amable i somrient, no sempre podia saber què sentia realment el meu germà. I no en vam parlar. Tot i que les germanes de la mare li van enviar les seves arracades d'or, tot i que ella va comprar un conjunt d'arracades i penjoll a la senyora Mozie, la dona glauca que importava or d'Itàlia, i va començar a visitar casa seva un cop al mes per pagar-ho a terminis, no vam parlar mai, després d'aquell dia, del fet que en Nnamabia li hagués robat les joies. Era com si fingir que ell no havia estat li oferís l'oportunitat de tornar a començar. Podríem no haver esmentat mai més el robatori si no haguessin detingut en Nnamabia tres anys més tard, a tercer de carrera, i no l'haguessin tancat a la comissaria.

Era la temporada dels cultes al nostre pacífic campus de Nsukka. Era l'època en què tota la universitat era plena de rètols que deien, en negreta, «DIGUES NO ALS

CULTES». Els Destral Negra, els Bucaners i els Pirates n'eren els més coneguts. Potser en el passat havien estat germandats afables, però havien evolucionat i ara se les coneixia com a «cultes»; joves de divuit anys que havien arribat a dominar els moviments dels videoclips de rap dels Estats Units feien estranyes iniciacions secretes que de vegades deixaven un parell de morts a Odim Hill. Les pistoles, les lleialtats torturades i les destrals s'havien tornat habituals. Les guerres entre cultes eren el pa de cada dia: un noi mirava amb lascívia una noia que resultava ser la xicota del cap dels Destral Negra, i quan aquell noi anava més tard a un quiosc a comprar tabac, era apunyallat a la cuixa, i aquest noi resultava que era membre dels Bucaners, i així els seus companys bucaners anaven a una cerveseria i disparaven contra el primer destralt negre que enxampaven a l'espall, i l'endemà un membre dels Bucaners era assassinat a trets al menjador, i el seu cos es desplomava sobre els bols d'alumini de la sopa, i aquella nit un destralt negre era assassinat a destrallades a la seva habitació de la residència masculina, i el reproductor de CD quedava esquitxat de sang. No tenia cap sentit. Era tan poc normal que de seguida va esdevenir normal. Les noies es quedaven a les habitacions de la residència després de les classes i els professors tremolaven, i quan una mosca brunzia massa fort, tothom s'espantava. Així que van trucar a la policia. Van creuar el campus a tota velocitat amb els seus Peugeot 505 blaus atrotinats, les pistoles rovellades apuntant des de les finestretes i mirant els estudiants amb cara de pocs amics. En Nnamabia va tornar a casa de les classes rient. Opinava que la policia s'hi hauria d'esforçar més; tothom sabia que els nois dels cultes tenien pistoles més modernes.

Els pares es van mirar la cara enriolada d'en Nnamabia amb silenciosa preocupació i vaig saber que ells també es preguntaven si era membre d'algun culte. De vegades em semblava que sí. Els nois dels cultes eren populars i en Nnamabia ho era molt. Els nois el cridaven pel seu sobrenom, «el Funk!», i feien encaixades cada cop que passava; les noies, especialment les populars Big Chicks, l'abraçaven massa estona quan el saludaven. Anava a totes les festes, les tranquil·les del campus i les salvatges de la ciutat, i era el tipus de noi faldiller que també és molt home, el tipus de noi que fumava un paquet de Rothman al dia i tenia fama de ser capaç de polir-se un paquet de cerveses Star d'una tirada. Altres vegades pensava que no era membre de cap culte, perquè era molt popular i semblava que el seu estil anava més amb fer-se amic de tothom i no enemistar-se amb ningú. I no n'estava del tot convençuda, tampoc, que el meu germà tingués el que calia, ja sigui valor o inseguretat, per unir-se a un culte. L'única vegada que li vaig preguntar si era membre d'un culte, em va mirar amb sorpresa, amb les seves llargues i espesses pestanyes, com si jo ja ho hagués de saber, abans de respondre: «I tant que no». El vaig creure. El pare el va creure, també. Però el fet que nosaltres el creguéssim importava poc, perquè ja l'havien detingut i acusat de pertànyer a un culte. Em va dir aquest «I tant que no» quan el vam visitar per primer cop a la comissaria on l'havien reclòs.

El que va passar és el següent. Un dilluns plujós, quatre membres d'un culte van esperar a la porta del campus i van atacar una professora que portava un Mercedes ver-

mell. Li van posar una pistola a la templa, la van obligar a sortir del cotxe i se'l van endur fins a la Facultat d'Enginyeria, on van disparar a tres nois que sortien de classe. Era migdia. Jo era en una aula propera i, quan van retrobar els espetecs, el nostre professor va ser el primer de sortir corrents. Es van sentir crits forts i, de sobte, les escales es van omplir d'estudiants que s'empenyien sense saber en quina direcció calia córrer. A fora, tres cossos jeien a la gespa. El Mercedes vermell va fugir derrapant. Molts estudiants van fer precipitadament les maletes i els conductors d'*okada* els van cobrar el doble de la tarifa habitual per dur-los a l'aparcament. El vicerector va anunciar que se suspendien totes les classes de la tarda i que no es podia sortir de casa passades les nou del vespre. Per a mi, aquesta mesura no tenia gaire sentit, ja que el tiroteig havia passat a plena llum del dia, i potser tampoc no tenia sentit per a en Nnamabia, perquè el primer dia del toc de queda no era a casa a les nou ni va tornar a la nit. Vaig suposar que s'havia quedat a casa d'algun amic; al cap i a la fi, no sempre tornava a casa. L'endemà al matí, un guarda de seguretat va venir a informar els pares que havien detingut en Nnamabia en un bar amb uns nois dels cultes i que se l'havien endut en una furgó cel·lular.

—*Ekwuzikwana!* No digui això! —va cridar la mare.

El pare li va donar les gràcies amb calma. Vam anar amb cotxe a la comissaria de la ciutat. Allà, un agent que rosegava el tap brut d'un bolígraf va fer:

—Vol dir aquells nois dels cultes que van arrestar ahir a la nit? Els han dut a Enugu. Un cas molt greu. Hem d'aturar aquesta història dels cultes una vegada per totes!

Vam tornar al cotxe i un nou temor ens va tenallar. Nsukka, el nostre campus lent i aïllat, i la ciutat, encara

més lenta i aïllada, era manejable; el pare coneixia el superintendent de policia. Però Enugu era un lloc anònim, la capital de l'estat amb la Divisió Mecanitzada de l'Exèrcit nigerià i el comandament de la policia i els vigilants de trànsit a les cruïlles concorregudes.

Era on la policia podia fer el que tenia fama de fer quan estava sota pressió per produir resultats: matar gent.

La comissaria d'Enugu es trobava en un extens recinte envoltat de murs ple d'edificis; cotxes malmesos i polsegosos s'amuntegaven al costat de l'accés, prop del cartell que deia OFICINA DEL COMISSARI DE POLICIA. El pare va conduir cap al bungalou rectangular de l'altre extrem del recinte. La mare va subornar els dos policies del taulell amb diners i arròs jollof i carn, tot a dins d'una bossa negra impermeable, i ells van deixar que en Nnamabia sortís de la cel·la i s'assegués amb nosaltres en un banc sota una xeflera. Ningú no va preguntar per què havia sortit aquella nit si sabia que s'havia imposat un toc de queda. Ningú no va mencionar com n'era d'irracional que la policia entrés en un bar i arrestés tothom, fins i tot el cambrer. En lloc d'això, vam escoltar en Nnamabia. Es va encamellar al banc de fusta, amb una carmanyola d'arròs i pollastre al davant, els ulls brillants d'expectació: un artista a punt d'actuar.

—Si governéssim Nigèria com aquesta cel·la —va explicar—, no tindríem problemes en aquest país. Tot està ben organitzat. La nostra cel·la té un cap que es diu general Abacha i té un segon de bord. Quan hi entres, els has de donar diners. Si no, estàs venut.

—I tu tenies diners? —va demanar la mare.

En Nnamabia va somriure, la cara encara més bonica amb una nova picada d'insecte semblant a un gra al front, i va dir en igbo que s'havia ficat els diners per l'anús poc després que el detinguessin al bar. Sabia que els policies se'ls quedarien si no se'ls amagava i que en necessitaria per comprar la seva pau a la cel·la. Va queixalar una cuixa fregida i va continuar en anglès.

—El general Abacha va quedar impressionat per com em vaig amagar els diners. Li caic simpàtic. L'elogio sempre. Quan els homes ens van demanar a tots els novinguts que ens agaféssim les orelles i saltéssim com grànates mentre cantaven, em va deixar marxar al cap de deu minuts. Els altres s'hi van estar quasi mitja hora.

La mare es va abraçar, com si tingués fred. El pare no va dir res, mentre observava en Nnamabia atentament. I me'l vaig imaginar, el meu germà simpàtic, enrotllant bitllets de cent naires en forma de cigarret i passant-se una mà al darrere dels pantalons per ficar-se'ls dolorosament a dins del cos.

—Això és el que hauria d'haver fet quan va robar a casa. L'hauria d'haver fet tancar en una cel·la —va afirmar el pare més tard, quan tornàvem a Nsukka.

La mare, en silenci, mirava per la finestra.

—Per què? —vaig preguntar.

—Perquè per un cop això l'ha sacsejat. No te n'has adonat? —va demanar el pare amb un petit somriure. A mi no m'ho semblava. No pas llavors. Em va semblar que en Nnamabia estava bé, tot i que s'hagués ficat els diners a l'anús i tot això.

El primer xoc d'en Nnamabia va ser veure plorar el bucaner. El noi era alt i fornit; corria el rumor que era autor d'un dels assassinats, per poder optar a ser el cap el semestre següent. Malgrat tot, era a la cella encongit i plo-rant després que el general li hagués clavat un cop al cla-tell. En Nnamabia m'ho va dir a la visita de l'endemà, amb una veu que oscil·lava entre la indignació i la decepció; com si de sobte algú li hagués fet veure que en Hulk en realitat només era pintura verda. El segon xoc, uns dies més tard, va ser a la Cel·la U, la que hi havia després de la seva. Dos policies n'havien tret un home mort i embotor-nat i es van aturar prop de la cel·la d'en Nnamabia per assegurar-se que tothom el veiés bé.

Fins i tot el cap de la seva cel·la semblava que tingués por de la Cel·la U. Quan a en Nnamabia i els seus companys de cel·la, aquells que podien permetre's el luxe de comprar aigua per rentar-se en cubells de plàstic que ha-vien contingut pintura, els deixaven sortir a rentar-se al pati obert, els policies els vigilaven i sovint cridaven: «Pa-reu o us envio a la Cel·la U ara mateix!». En Nnamabia tenia malsons amb la Cel·la U. No es podia imaginar un lloc pitjor que la seva cel·la, que estava tan atapeïda que tot sovint acabava aixafat contra la paret esquerdada. A les esquerdes hi vivien diminutes xinxes *kwalikwata*, les picades de les quals eren despietades, i si cridava els com-panyos de cel·la li deien «Noi de llet i plàtan», «Universita-ri», «Nen maco *yeye*».

Eren massa minúscules per fer tant de mal, aquelles xinxes. Les picades eren pitjors a la nit, quan tots havien de dormir de costat, de cap a peus, excepte el general, que recolzava còmodament tota l'esquena a terra. Era el gene-ral qui repartia els plats de *garri* i sopa aigüalida que els

deixaven a la cel·la cada dia. Cada pres rebia dos mossos. En Nnamabia ens ho va explicar la primera setmana. Mentre parlava, em vaig preguntar si els insectes de la paret també l'havien pessigat a la cara, o si els grans que se li estenien per tot el front eren d'una infecció. Alguns estaven coberts amb pus de color crema. Se'ls va gratar mentre parlava.

—Avui he hagut de cagar en una bossa impermeable, dret. El lavabo era massa ple. Només estiren la cadena els dissabtes.

El seu to era histriònic. Volia dir-li que callés, perquè gaudia del seu nou paper de víctima d'infàmes, i perquè ell no s'adonava de la sort que tenia que els policies li permetessin sortir a menjar el que li portàvem, com n'havia estat d'estúpid de sortir a beure aquella nit, com de minses eren les possibilitats que el deixessin anar.

La primera setmana el vam visitar cada dia. Hi anàvem amb el vell Volvo del pare perquè el Peugeot 504 de la mare, que encara era més vell, no es considerava segur per a trajectes fora de Nsukka. Em vaig adonar que els meus pares canviaven, molt subtilment, però canviaven, quan creuàvem els controls policials a la carretera. El pare ja no feia cap monòleg, tan bon punt ens assenyalaven que podíem passar, sobre com n'era d'analfabeta i corrupta la policia. No esmentava el dia que ens van fer esperar una hora perquè es va negar a subornar-los, ni com havien aturat un autobús en què viatjava la meva bonica cosina Ogechi, la van fer sortir i la van tractar de puta perquè tenia dos telèfons mòbils, i li van exigir tants diners que es va agenollar sota la pluja suplicant que la

deixessin anar, perquè el seu autobús ja tenia permís per marxar. La mare ja no murmurava: «Són el símptoma d'un mal més gran». Els meus pares guardaven silenci. Era com si deixar de criticar la policia pogués accelerar d'alguna manera la posada en llibertat d'en Nnamabia. «Delicat» fou la paraula emprada pel superintendent de Nsukka. Aconseguir que en Nnamabia sortís aviat seria delicat, especialment quan el comissari d'Enugu, orgullós i satisfet, concedia entrevistes a la televisió sobre els membres dels cultes detinguts. El problema dels cultes era greu. Els peixos grossos d'Abuja seguien els esdeveniments. Tothom volia aparentar que hi feia alguna cosa.

La segona setmana, vaig anunciar als pares que no aniríem a visitar en Nnamabia. No sabíem quant de temps hauríem de seguir fent-ho, la gasolina era massa cara per conduir tres hores cada dia i a en Nnamabia no li faria cap mal arreglar-se-les tot sol durant un dia.

El pare em va mirar, sorprès.

—Què vols dir? —va preguntar.

La mare em va repassar de cap a peus i es va dirigir cap a la porta mentre advertia que ningú em demanava que els acompanyés; que podia asseure'm sense fer res mentre el meu germà innocent patia. Es dirigia cap al cotxe i vaig córrer darrere seu, i quan vaig ser fora no sabia què fer, així que vaig agafar una pedra de prop de la ixora i la vaig llançar contra el parabrisa del Volvo. El parabrisa es va esquerdar. Vaig sentir el soroll i vaig veure com les petites línies s'estenien com raigs pel vidre abans de girar-me i córrer escales amunt i tancar-me a l'habitació per protegir-me de la fúria de la mare. La vaig sentir cridar. Vaig sentir la veu del pare. Finalment, es va fer el silenci, i no vaig sentir que el cotxe s'enegués. Ningú no va anar

a veure en Nnamabia aquell dia. Aquesta petita victòria em va sobtar.

Hi vam anar l'endemà. No vam dir res del parabrisa, tot i que les esquerdes s'havien escampat com ondulacions en un rierol glaçat. El policia del taulell, el que era agradable, de pell fosca, va preguntar per què no hi havíem anat el dia abans; havia trobat a faltar l'arròs jollof de la mare. Jo esperava que en Nnamabia també ho preguntés, fins i tot que estigués molest, però semblava estranyament seriós, una expressió que no li havia vist mai abans. No es va acabar l'arròs. No parava de mirar cap a una altra banda, cap al grup de cotxes mig cremats del final del recinte, les restes dels accidents.

—Què passa? —va preguntar la mare, i en Nnamabia va començar a parlar gairebé immediatament, com si hagués estat esperant que l'hi demanessin. El seu igbo sonava monòton, el to ni pujava ni baixava. El dia anterior havien empès un vell a la seva cella, un home de potser uns setanta-cinc anys, amb els cabells blancs, la pell lleument arrugada, amb el refinament antiquat d'un funcionari incorruptible jubilat. Buscaven el seu fill per robatori a mà armada i, com que no van trobar el fill, van decidir tancar-lo a ell.

—Aquell home no ha fet res —va protestar en Nnamabia.

—Però tu tampoc —va rebatre la mare.

En Nnamabia va brandar el cap, com si ella no ho entengués. Els dies següents, es va mostrar més apagat. Va parlar menys, majoritàriament sobre el vell: que no tenia diners i no podia comprar aigua per rentar-se, que els altres homes se'n burlaven o l'acusaven d'amagar el fill,

que el general l'ignorava, com d'espantat i terriblement petit semblava.

—Sap on és el seu fill? —va demanar la mare.

—No l'ha vist des de fa quatre mesos —va assegurar en Nnamabia.

El pare va dir alguna cosa sobre que era irrellevant si l'home sabia o no sabia on era el fill.

—Per descomptat —va fer la mare—. No està bé, però és el que fa sempre la policia. Si no troben la persona que busquen, tanquen el pare, la mare o un altre parent.

El pare es va espolsar una brossa del genoll, impacient. No entenia per què la mare expressava una obvietat.

—Està malalt —va afegir en Nnamabia—. Li tremolen les mans, fins i tot quan dorm.

Els pares van guardar silenci. En Nnamabia va tancar la carmanyola de l'arròs i es va girar cap al pare.

—Li vull donar una mica d'això, però si ho entro a la cel·la, el general Abacha s'ho quedarà.

El pare es va acostar al taulell i va preguntar al policia si podíem veure el vell de la cel·la d'en Nnamabia durant uns minuts. El policia era el de la pell clara, mordaç, que no deia ni gràcies quan la mare li entregava l'arròs i el suborn. Aquest cop es va riure del pare a la seva cara i va exclamar que podia perdre la feina per deixar sortir en Nnamabia i, a sobre, volíem que deixés sortir una altra persona? Que potser ens pensàvem que era el dia de visites de l'internat? Que no sabíem que aquell era un lloc de retenció d'alta seguretat per a elements criminals de la societat? El pare va tornar i es va asseure amb un sospir i en Nnamabia es va gratar silenciosament la cara granel·lada.

L'endemà, en Nnamabia amb prou feines va tocar l'arròs. Va dir que els policies havien abocat aigua i detergent al terra i a les parets de la cel·la per netejar-la, com solien fer habitualment, i que el vell, que no es podia permetre l'aigua i feia una setmana que no es rentava, s'havia afanyat a entrar a la cel·la, s'havia tret la camisa i havia refregat la fràgil esquena contra el terra humit. En veure-ho, els policies van esclafir a riure i li van demanar que es tragués tota la roba i desfilés pel passadís, i mentre ho feia reien encara més fort i li preguntaven si el seu fill lladre sabia que el penis del seu pare estava tan arrugat. En Nnamabia contemplava el seu arròs groc ataronjat mentre parlava, i quan va alçar la mirada vaig veure els ulls del meu germà plens de llàgrimes, el meu germà mundà, i vaig sentir una tendresa per ell que no hauria sabut explicar.

Dos dies després hi va haver un altre atac dels cultes al campus: un noi en va atacar un altre amb una destrat just davant de l'edifici del departament de música.

—Això és bo —va opinar la mare mentre ella i el pare es preparaven per tornar a visitar el superintendent de policia de Nsukka—. Ara ja no poden dir que han detingut tots els nois dels cultes.

Aquell dia no vam anar a Enugu, perquè els pares van passar massa estona amb el superintendent, però en van tornar amb bones notícies. Deixarien anar en Nnamabia i el cambrer immediatament. Un dels nois del culte s'havia fet informador i havia insistit que en Nnamabia no n'era membre. Vam sortir al matí més d'hora que de costum, sense arròs jollof; el sol ja escalfava tant que totes

les finestres del cotxe estaven abaixades. La mare va estar neguitosa durant el trajecte. Solia dir «*Nekwa ja!* Ves amb compte!» al pare, com si ell no pogués veure com els cotxes de l'altre carril giraven perillosament, però aquesta vegada ho va repetir tants cops que just abans d'arribar a Ninth Mile, on els venedors ambulants s'amuntegaven al voltant dels vehicles amb les seves safates d'*okpa*, ous durs i anacards, el pare va aturar el cotxe i va etzibar: «Qui porta el cotxe, Uzoamaka?».

A l'interior de l'extens recinte de la comissaria, dos policies assotaven algú que jeia a terra sota la xeflera. Al principi vaig pensar, i em va saltar el cor, que era en Nnamabia, però no l'era. Vaig reconèixer el noi que es retorçava a terra i cridava amb cada fuetada del *koboko* del policia. Es deia Aboy, tenia la cara seriosa i lletja d'un gos de cacera, conduïa un Lexus al campus i es deia que era un bucaner.

Vaig intentar no mirar-lo mentre entràvem a la comissaria. El policia de guàrdia, el de les marques tribals a les galtes que sempre deia «Déu vos guard» quan arreplegava el suborn, va apartar la mirada quan ens va veure. Em va recórrer un calfred. Aleshores vaig saber que alguna cosa anava malament. Els pares li van donar la nota del superintendent. El policia no se la va mirar. Estava al cas de l'ordre d'alliberament, va dir al pare, el cambrer ja havia sortit, però hi havia hagut una complicació amb el noi. La mare va començar a cridar.

—El noi? Què vol dir? On és el meu fill?

El policia es va aixecar.

—Avisaré el meu superior perquè els ho expliqui.

La mare es va precipitar cap a ell i el va estirar per la camisa.

—On és el meu fill? On és el meu fill?

El pare la va apartar i el policia es va espolsar la camisa, com si la mare l'hi hagués embrutat, abans de girar-se per marxar.

—On és el nostre fill? —va preguntar el pare amb una veu tan calmada, tan freda, que el policia es va aturar.

—Se l'han endut, senyor.

—Se l'han endut? —va interrompre la mare. Seguia cridant—. Què diu? L'han mort? Han mort el meu fill?

—On és? —va tornar a demanar el pare en el mateix to de veu—. On és el nostre fill?

—El meu cap m'ha ordenat que l'avisés quan arribessin —va argumentar el policia, i aquesta vegada es va girar i es va afanyar a sortir per la porta.

Va ser un cop va haver marxat que em vaig notar petrificada de por, que li vaig voler córrer al darrere i, com la mare, estirar-lo per la camisa fins que portés en Nnamabia. El cap de policia va sortir i li vaig estudiar el rostre inexpressiu.

—Bon dia, senyor —va dir al pare.

—On és el nostre fill? —va preguntar ell. La mare pan-teixava sorollosament. Més endavant em vaig adonar que, en aquell moment, cadascú de nosaltres sospitava íntimament que en Nnamabia havia estat assassinat per policies de gallet fàcil i que la feina d'aquest home era trobar la millor mentida per explicar-nos com havia mort.

—No pateixi, senyor. Només és que l'hem traslladat. Els el portaré de seguida. —Hi havia un cert nerviosisme en el posat del policia; la cara seguia inexpressiva, però no va mirar el pare als ulls.

—L'han traslladat?

—Hem rebut l'ordre d'alliberament aquest matí, però

ja l'havien traslladat. No tenim gasolina, així que estava esperant que arribessin per anar tots junts on l'han portat.

—On és?

—En un altre lloc. Els hi duré.

—Per què l'han traslladat?

—Jo no hi era, senyor. M'han dit que ahir es va portar malament i el van dur a la Cella U, i després van traslladar tots els presos de la Cella U a un altre lloc.

—Es va portar malament? Què vol dir?

—Jo no hi era, senyor.

—Porti'm amb el meu fill! Porti'm amb el meu fill ara mateix! —va exigir la mare amb la veu trencada.

Jo vaig seure al darrere amb el policia. Feia aquella olor de càmbora rànica que no marxava mai del bagul de la mare. No va parlar, excepte per donar indicacions al pare. Vam arribar uns quinze minuts després, perquè el pare havia conduït desmesuradament ràpid, al mateix ritme que els batecs del meu cor. El petit recinte semblava abandonat, ple de vegetació, amb ampolles velles i bosses de plàstic i de paper escampades per tot arreu. El policia amb prou feines va esperar que el pare aturés el cotxe abans d'obrir la porta i sortir-ne precipitadament, i de nou em vaig esfereir. Érem en aquella part de la ciutat en què els carrers no estan asfaltats; no havíem vist cap senyal que digués «Comissaria de policia» i planava una quietud a l'aire, una estranya sensació d'abandonament. Però el policia va sortir amb en Nnamabia. Allà el teníem, el guapo del meu germà, caminant cap a nosaltres, aparentment sense canvis, fins que va ser prou a prop perquè la mare l'abracés: el vaig veure fer una ganyota i apartar-se'n; tenia el braç esquerre cobert de vergassades recents i sang seca al voltant del nas.

—*Nna-Boy*, per què t'han pegat d'aquesta manera?
—va preguntar la mare. Es va girar cap al policia—: Per què li han fet això al meu fill?

L'home es va arronsar d'espatlles, una nova mostra d'insolència en el seu comportament; era com si hagués dubtat del benestar d'en Nnamabia, però ara ja ho pogués deixar anar.

—Tots vostès que se senten tan importants perquè treballen a la universitat no saben educar els seus fills. Quan no es comporten, pensen que no se'ls ha de castigar. Té sort, senyora, molta sort que l'hagin deixat anar.

—Marxem —va dir el pare.

Va obrir la porta del cotxe i en Nnamabia hi va pujar i vam marxar cap a casa. El pare no es va aturar en cap dels controls policials de la carretera; en un control, un policia ens va fer un gest amenaçador amb la pistola mentre passàvem a tota velocitat. L'única cosa que va preguntar la mare durant el silenciós trajecte va ser si en Nnamabia volia que ens aturéssim al Ninth Mile per comprar una mica d'*okpa*. En Nnamabia va dir que no. Havíem arribat a Nsukka quan finalment va parlar.

—Ahir els policies van preguntar al vell si volia una galleda d'aigua gratis. Ell va respondre que sí. El van fer despullar i desfilar amunt i avall pel corredor. Els companys se'n reien. Però alguns van dir que no estava bé tractar un vell així.

En Nnamabia es va aturar, amb la mirada perduda.

—Vaig esbronar el policia. Vaig dir que el vell era innocent i que estava malalt, i que tancant-lo aquí no trobarien mai el seu fill perquè ni tan sols sap on és. Em van amenaçar que si no callava immediatament em portarien a la Cel·la U. No m'importava i no vaig callar. Així que em

van treure de la meva cel·la, em van apallissar i em van dur a la Cel·la U.

En Nnamabia va callar i no li vam preguntar res més. En lloc d'això, me'l vaig imaginar alçant la veu, cridant al policia estúpid, gallina covarda, sàdic, malparit, i em vaig imaginar la sorpresa dels policies, la sorpresa del general, bocabadat, i els altres companys de cel·la perplexos davant l'audàcia de l'universitari guapo. I em vaig imaginar el vell mirant-se'l amb orgull, sorprès, mentre es negava a despullar-se. En Nnamabia no va explicar què li havia passat a la Cel·la U ni què havia passat a l'altre centre, que semblava aquella mena de llocs on tancaven la gent que més endavant desapareixeria. Hauria estat molt fàcil per a ell, el meu germà encantador, narrar la seva història amb dramatisme i elegància, però no ho va fer.